

UVODNIK

Ovaj broj časopisa *Radovi* Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru posvećujemo s osobitim poštovanjem akademiku Dragutinu Feletaru, voditelju Akademijina Zavoda u Bjelovaru (5. 11. 2020. – 21. 6. 2023.)

Akademik Dragutin Feletar pozdravlja sudionike znanstvenog skupa Škola – odgoj – obrazovanje: odabrane teme (Bjelovar, 28. rujna 2022.) (Fotografija: Jozo Lovrić)

Poštovani čitatelji!

Pred Vama je 17. broj časopisa *Radovi* Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru za 2023. godinu. U dosadašnjih šesnaest brojeva časopisa predgovore su pisali glavni i odgovorni urednici kao voditelji Zavoda, i to najprije prof. dr. sc. Slobodan Kaštela sve do 14. broja 2020. godine, a potom akademik Dragutin

Feletar u dva sljedeća broja (2021. i 2022. godine). Međutim, nažalost smrću akademika Dragutina Feletara ostao je Zavod u Bjelovaru bez svoga voditelja te glavnoga i odgovornog urednika. Stoga ovaj Uvodnik potpisuje samo urednik ovoga časopisa s velikom zahvalnošću dosadašnjim glavnim i odgovornim urednicima. Ovaj broj časopisa posvećujemo s osobitim poštovanjem akademiku Dragutinu Feletaru.

Sudionici znanstvenog skupa Škola – odgoj – obrazovanje: odabrane teme (Bjelovar, 28. rujna 2022.) (Fotografija: Jozo Lovrić)

U ovome broju *Radova* objavljujemo osamnaest članaka sa znanstvenog skupa koji je održan 28. rujna 2022. godine pod nazivom *Škola – odgoj – obrazovanje: odabrane teme*. Osim toga, objavljujemo dva članka u rubrici Prikazi i osvrti. U prvom je prikazan život i rad akademika Dragutina Feletara (1941. – 2023.), a u drugom život i rad primarijusa Josipa Jagodića (1897. – 1973.), uglednoga liječnika bjelovarske bolnice, koji je zbog svoje hrabrosti i humanosti zaslužio i Priznanje pravедnika među narodima.

Nije lako ni jednostavno predstaviti toliki broj članaka s mnogim i raznovrsnim temama (što je u skladu s podnaslovom skupa *Odabrane teme*). Prema znanstvenoj kategorizaciji članaka većinom su to znanstveni izvorni članci, njih jedanaest, zatim je pet preglednih i dva prethodna priopćenja. Članci su uvjetno razvrstani u sedam tematskih područja.

U prva dva članka autori prikazuju europsku dimenziju obrazovanja (Vesna Bedeković) i zalaganja za europeizaciju hrvatskoga školstva u proteklih trideset godina (Vladimir Strugar).

U iduća četiri članka propituju se neke znanstvene mogućnosti. U prvom članku na engleskom jeziku autor (Rudolf Kiralj) postavlja sljedeći problem: Ide li eksponencijalni razvoj ljudskog znanja, znanost i tehnologija ukorak s linearnim razvojem ljudskog bića? U području statistike i istraživanja autor prikazuje specifičnosti korištenja, ali i ograničenja faktorijalnih dizajna u kvantitativnim diferencijalnim nacrtima u društvenim znanostima (Siniša Opić). Potom su prikazani neki primjeri kvalitativnog istraživanja o modelima posredovanja religijskog znanja u vjeronauku (Ana Thea Filipović). U četvrtom članku navedene skupine autor upućuje na neke nedostatke modela poznatog pod akronimom STEM te predlaže akronim STEAL (Igor Čatić).

O učiteljima i pedagozima kao stručnim suradnicima riječ je u dva sljedeća članka. U prvom se predlažu mogućnosti stručnog usavršavanja učitelja hrvatske nastave u inozemstvu (Renata Burai, Rona Bušljeta Kardum i Ksenija Klasnić), a u drugom se analiziraju stručne jezgre nekoliko studija pedagogije u Hrvatskoj (Ana Širanović).

Odgoj kao tematsko područje zastupljen je u dva članka. Autori prikazuju korištenje digitalne tehnologije u radu s djecom u predškolskom odgoju i obrazovanju, a to je primjena podnog robota pod nazivom Bee-Bot (Edita Rogulj, Lana Radošević, Mersija Plančić Dlačić). Središnji problem sljedećeg članka o odgoju jest građanski odgoj i obrazovanje s motrišta kurikula i antropološko-vrijednosne kategorije logoterapije (Maja Plaza Leutar).

U sljedeća četiri članka riječ je odgoju i obrazovanju učenika i studenata. Autori proučavaju pripovjedne sposobnosti djece s odgodom za upis u prvi razred (Martina Galeković) te prikazuju primjere vršnjačkog odgoja i obrazovanja učenika srednjih škola o zdravoj prehrani od djetetova rođenja (Marija Čatipović, Zrinka Puharić, Ksenija Eljuga, Goranka Rafaj, Paula Čatipović). Autorice (Josipa Lelas, Tonča Jukić) razmatraju mogućnosti poticanja kreativnosti u nastavi engleskoga jezika tijekom koronavirusne pandemije, a osim toga prikazuju istraživanje o studentskoj samoprocjeni ovladanosti specifičnim, sustavskim i generičkim kompetencijama na kraju diplomskog studija ranog odgoja i obrazovanja (Maja Drvodelić, Monika Pažur, Vlatka Domović).

U iduća dva i završna tematska područja o zadovoljstvu i stresu autori se koriste osim pedagoškim spoznajama još i spoznajama psihologije, a prikazuju zadovoljstvo ravnatelja osnovnih i srednjih škola svojim radom (Nevenka Maras, Daria Tot), a također i zadovoljstvo studenata različitim oblicima studiranja (Irena Miljković Krečar, Stana Odak Krsić).

Uloga strategija suočavanja sa stresom učenika srednjih škola razmatra se u longitudinalnoj studiji o povezanosti samoregulacije s dobrobiti, stresom i školskim uspjehom (Zdenka Brebrić). Osim toga, autori su proučavali prediktore stresa srednjoškolskih nastavnika (Tomislav Cerinski, Dubravka Miljković).

Na ovom je znanstvenom skupu, kao što je to i prikazano, uočen i značajan interes hrvatskih znanstvenika s područja pedagogije, ali i drugih znanosti, a osobito je zanimljivo i to što su teme proučavali s različitih teorijskih motrišta. Nadamo se stoga da će poštovani čitatelji u njima imati potporu u vlastitim istraživanjima i da će time obogatiti i svoje spoznaje.

Neka mi na kraju bude dopuštena i jedna osobna napomena. Uređivanjem ovoga broja časopisa Radovi Zavoda u Bjelovaru završava se i moja urednička uloga. Stoga iskreno zahvaljujem svim brojim autorima i recenzentima, članovima Uredništva, Uredničkom savjetu, nastavničkim fakultetima, posebice Učiteljskom fakultetu u Zagrebu i Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i svima koji su sudjelovali u stvaranju časopisa te na takav način pridonosili njegovoj znanstvenoj razini u proteklih osamnaest godina redovitog objavljivanja.

VLADIMIR STRUGAR, urednik i upravitelj Zavoda u Bjelovaru